

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний Факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«ІНФОМАЙСТЕРНІСТЬ: КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У
ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ»

ОПП Початкова освіта

Рік навчання **2025-2026**, семестр **3**

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань
А «Освіта»
Спеціальність
А3 «Початкова освіта»
Другий (магістерський)
рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладачі:

Попов Микола Олександрович, доктор філософії

E-mail: 24pf.m.popov@std.udu.edu.ua

Сенчило Алла Володимирівна

Лінк у Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=uk&hl=uk&user=VS1XVIIAAAJ

E-mail: a.v.senchylo@npu.edu.ua

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Основна мета вивчення навчальної дисципліни: створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через засоби масової інформації, відпрацювання особистісної системи ціннісних орієнтацій та формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення. Навчити вчителя початкових класів аналізувати свій медіапростір і свідомо підходити до питань медіаспоживання.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

*Навчальна дисципліна **вибіркова***

*Цикл **професійної підготовки***

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

	<i>Денна ф.н.</i>	<i>Заочна ф.н.</i>
<i>Кількість кредитів</i>	3	3
<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
<i>Лекційні заняття</i>	6	6

Семінарські/практичні заняття	8	6
Самостійна робота	76	78

Змістовий модуль 1. Основи медіаграмотності сучасного вчителя початкових класів.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Тема 1.1. Понятійно-категоріальний апарат дисципліни.

Зміст теми:

1. Зміст і основні завдання дисципліни
2. Функції медіаосвіти вчителя початкових класів. Класифікація та функції сучасних медіа.

Тема 1.2. Медіапедагогіка як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя початкових класів

Зміст теми:

1. Специфіка сучасних засобів масової інформації. Використання їх в освітній галузі.
2. Складові компоненти медіапедагогіки.

Змістовий модуль 2. Медіаосвіта як засіб розвитку критичного мислення вчителя початкових класів

Тема 2.1. Формування критичного мислення сучасного вчителя початкових класів

Зміст теми:

1. Сутність розвитку критичного мислення
2. Методологічні та світоглядні установки розвитку критичного мислення
3. Стратегії розвитку критичного мислення засобами інформаційних технологій.

Тема 2.2. Медіакомпетентність вчителя початкових класів в розрізі критичного мислення

Зміст теми:

1. Критичний аналіз інформаційних ресурсів
2. Методи пошуку відбору та систематизації інформації
3. Поєднання традиційних методик та мультимедійних засобів у підготовці до уроку.

Тема 2.3. Критичне мислення як спосіб протидії маніпуляції

Зміст теми:

1. Маніпулятивний потенціал Інтернету
2. Розвиток аналітико-синтетичної діяльності майбутнього вчителя початкових класів

Тематика практичних занять:

1. Зміст і основні завдання дисципліни. Функції медіаосвіти вчителя початкових класів. Класифікація та функції сучасних медіа.
2. Специфіка сучасних засобів масової інформації. Використання їх в освітній галузі. Сутність розвитку критичного мислення
3. Стратегії розвитку критичного мислення засобами інформаційних технологій. Критичний аналіз інформаційних ресурсів
4. Поєднання традиційних методик та мультимедійних засобів у підготовці до уроку. Розвиток аналітико-синтетичної діяльності майбутнього вчителя початкових класів

Орієнтовна тематика індивідуальних самостійних завдань

- Сформувати словник термінів дисципліни.
- Історія розвитку медіапедагогіки в Україні. Розробити схему, використовуючи графічний редактор на вибір.
- Підготувати презентацію на тему «Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення»
- Як навчити дітей мислити критично?! Сформувати алгоритм дій вчителя початкових класів.
- З'ясувати роль та умови формування медіакомпетентності як складової професійної компетентності педагога.
- Визначення маніпуляції та провокації, їх види та наслідки. Види і функції засобів масової інформації. Дезорієнтація особистості як підґрунтя маніпуляції. PR-акції в засобах масової інформації. Гіперболізовані ознаки медіаповідомлень
- Знайти на просторах інтернету маніпуляційний контент. Опрацювати його. Визначити мету маніпуляції.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Результати навчання	Компетентності
ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.	ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу. ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 5: Здатність працювати з високим ступенем автономії та з готовністю до командної (колективної) роботи.
ПР 3: Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.	СК 1: Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
ПР 12: Формувати у молодших школярів медіаграмотності та медіаосвіти через доцільне використання вчителем ресурсів та контенту інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи, дослідження їх ролі, призначення та можливостей.	СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях. СК 9: Здатність до грамотного використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі з метою формування в учнів початкової школи медіаграмотності та медіаосвіти.
ПР 10: Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.	СК 7: Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання, презентації, виступи, пошукова робота.

Форма підсумкового контролю – Залік.

Підсумкова оцінка на заліку формується за результатом поточної роботи протягом навчального курсу: 60 балів за роботу на практичних заняттях, 40 за модульні контрольні роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2			
<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>МКР 1</i>	<i>T 3</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5</i>	<i>МКР 2</i>
10	10	20	10	15	15	20
						100

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях	10	4	40
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	5	4	20
3	Модульні контрольні роботи	20	2	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

*Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студенти мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; розуміння основних понять дисципліни «медіаграмотність», «критичне мислення», логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових (практичних) завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю і вміє відрізнити факти від маніпулятивних джерел, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhayla-drahomanova>), відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувачі не погоджуються з оцінкою підсумкової атестації, вони можуть в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhayla-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами

передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Бариштополець О.Т. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч. посібн. Київ, 2009. 440 с.
2. Бондар В.І. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування: посібник. Київ, 2015. 105с.
3. Даніель Канеман «Мислення швидко та повільно» (Thinking, Fast and Slow by Daniel Kahneman). Київ, 2017.
4. Дороз В.Ф., Романова Л.Я. Формування критичного мислення учнів на уроках мови. Київ, 2008. 336 с.
5. Європейські критерії медіа-грамотності (фрагмент з програми Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу) На основі «Media Literacy Study The Framework» [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.academia.edu/244%D1%> (дата звернення 02.02.2020).
6. Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: навч.посібник. Київ, 2011. 58 с
7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 27 квітня 2016 року [Електронний ресурс]. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ (дата звернення 30.01.2020).
8. Костюк Г.С. Мислення та його розвиток: навч.посібник. Київ, 1991. 608с.
9. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів: навч.посібник. Київ, 2006. 212с.
10. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння: навч.посібник. Львів, 2004. 312 с.
11. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Харків, 2009, 672 с.
12. Терно С. О.Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти. Запоріжжя, 2009.268 с.

*Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року*
